

Bijlage 1
bij het Convenant inzake de samenwerking tussen
het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het Ministerie van Financiën
bij de uitvoering van wettelijke taken op het beleidsterrein
van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
door de Douane

De samenwerking inzake de Erfgoedwet

1. Kader van deze bijlage

De bepalingen van het "Convenant inzake de samenwerking tussen het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het Ministerie van Financiën bij de uitvoering van wettelijke taken op het beleidsterrein van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap door de Douane" zijn onverkort van toepassing op deze bijlage. Deze bijlage vervangt Bijlage 1 bij het convenant inzake de samenwerking tussen het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het Ministerie van Financiën bij de uitvoering van wettelijke taken op het beleidsterrein van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap door de Douane, ondertekend op 24 mei 2018.

2. Regelgeving

a. Regelgeving

Internationale verdragen:

- UNESCO-verdrag 1970: Overeenkomst inzake de middelen om de onrechtmatige invoer, uitvoer en eigendomsoverdracht van culturele goederen te verbieden en te verhinderen.
- UNESCO-verdrag 1954: Verdrag inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict en het bijbehorende (Eerste) Protocol (1954) en het Tweede Protocol (1999).

Regelgeving van de Europese Unie:

- Richtlijn 2014/60/EU betreffende de teruggave van cultuurgoederen die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van een lidstaat zijn gebracht (herschikking Richtlijn 93/7/EEG).
- Verordening (EG) nr. 116/2009 betreffende de uitvoer van cultuurgoederen.
- Verordening (EU) 2019/880 betreffende het binnenbrengen en de invoer van cultuurgoederen.

Nationale regelgeving:

- Erfgoedwet 2016, in het bijzonder:
 - Hoofdstuk 4: Bescherming van erfgoed;
 - Hoofdstuk 6: Internationale teruggave.

- b. *Doel regelgeving* De regelgeving heeft ten doel:
- het beschermen van cultuurogoederen die in een lidstaat van de Europese Unie (Hierna Unie) onder een wettelijke regeling (zoals in Nederland de Erfgoedwet) vallen voor de bescherming van nationaal artistiek, historisch of archeologisch bezit;
 - te voorkomen dat cultuurogoederen die zijn genoemd in de bijlage van Verordening nr. 116/2009 zonder vergunning worden uitgevoerd buiten het grondgebied van de Unie;
 - te voorkomen dat cultuurogoederen binnen de Unie worden gebracht die zijn genoemd in deel A van de bijlage bij Verordening 2019/880 en die die in strijd met de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van het land waar de cultuurogoederen zijn ontdekt of vervaardigd, buiten het grondgebied van dat land zijn gebracht;
 - te voorkomen dat cultuurogoederen binnen het grondgebied van Nederland worden gebracht, worden ingevoerd in de Unie, worden uitgevoerd of uitgaan uit de Unie, die in een partijstaat bij het UNESCO-verdrag 1970 onder een wettelijke cultuurbeschermende regeling vallen en die onrechtmatig buiten het grondgebied van die partijstaat zijn gebracht;
 - te voorkomen dat cultuurogoederen binnen het grondgebied van Nederland worden gebracht die afkomstig zijn uit een tijdens een gewapend conflict bezet gebied.

Afbakening goederen

De wetgeving op de uitvoer van cultuurogoederen ziet voornamelijk op goederen die zijn gerubriceerd in de categorieën 1 t/m 15, genoemd in de bijlage van Verordening nr. 116/2009, op goederen die op grond van de Erfgoedwet zijn aangewezen als beschermd cultuurogoed en op goederen die in een van de andere lidstaten van de Unie zijn aangemerkt als wettelijk beschermd erfgoed.

De wetgeving op de invoer van cultuurogoederen ziet voornamelijk op goederen die in het land van oorsprong als wettelijk beschermd cultureel erfgoed zijn aangemerkt.

3. Samenwerkende organisaties

- Het Directoraat-Generaal Douane (hierna Douane) van het Ministerie van Financiën, waaronder de regiokantoor Douane Groningen / Centrale dienst voor in- en uitvoer (hierna CDIU);
- De directie Erfgoed en Kunsten van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna OCW)
- De Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed).

4. Doel van de samenwerking

Doel van de samenwerking is het efficiënt en effectief uitvoeren van het toezicht op de naleving van de hierboven benoemde regelgeving met betrekking tot het buitengrensoverschrijdende goederenvervoer om illegaal binnenbrengen, invoer, uitvoer en uitgaan van cultuurogoederen tegen te gaan.

5. Verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden

- a. *Taak Douane* De Douane controleert of een vergunning nodig is bij uitvoer of bij uitgaan van cultuurgoederen uit de Unie via Nederland en, zo ja, of een juiste vergunning is verleend.

De Douane controleert bij het binnenbrengen, bij de invoer in het vrije verkeer van de Unie, bij uitvoer uit de Unie of bij het uitgaan via Nederland of cultuurgoederen:

- onrechtmatig buiten het grondgebied van een partij bij het UNESCO-verdrag 1970 zijn gebracht, ter zake van uitvoer of eigendomsoverdracht;
- onrechtmatig uit een ten tijde van gewapend conflict en bezet gebied werden weggevoerd;
- onrechtmatig buiten het grondgebied werden gebracht van het land waar zij werden vervaardigd of ontdekt.

De Douane zet Vraagbaken Cultuurgoederen in. Deze vraagbaken zijn in beginsel het eerste aanspreekpunt voor douanemedewerkers en de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed bij de uitvoering van controles door de Douane. De taken van de vraagbaak zijn beschreven in het Handboek VGEM, onderdeel Cultuurgoederen.

De CDIU geeft, na instemming van de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed, namens de minister van OCW uitvoervergunningen af voor cultuurgoederen.

Wijze van uitvoering taak door de Douane

De Douane voert haar toezicht uit volgens het principe van de geïntegreerde douanecontrole. Dit betekent dat de Douane tijdens elke controle zowel fiscale als niet fiscale handhavingsactiviteiten uitvoert.

De handhaving is preventief en risicogericht. De Douane ontvangt risico-indicatoren van de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed ter afdekking van concrete risico's en ten behoeve van de selectie van aangiften en het toezicht op reizigersbagage.

- b. *Bevoegdheden Douane* De Douane ontleent haar controlebevoegdheden in het toezicht aan de Adw. Bij het vermoeden van een strafbaar feit maakt de Douane gebruik van haar opsporingsbevoegdheden op grond van het Besluit Buitengewoon Opsporingsambtenaar Belastingdienst/Douane. De Douane gebruikt haar opsporingsbevoegdheid uitsluitend voor de uitvoering van haar handhavingstaken. De Douane kan informatie overdragen op grond van de Adw.

De Douane oefent haar vergunningverlenende bevoegdheid voor de in artikel 5a beschreven taak tot afgifte uit op grond van een door de directeur Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed verleend mandaat.

- c. *Verantwoordelijkheid en taken OCW en IOE* OCW is verantwoordelijk voor de hierboven benoemde regelgeving en bepaalt in hoofdzaak het beleid, ook ten aanzien van de uitvoering en de rechtshandhaving. OCW en/of de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed informeren de Douane over de wetgeving, het beleid, beleidsprioriteiten in het toezicht en risico-indicaties met betrekking tot de taken die voortvloeien uit deze bijlage. Communicatie en voorlichting met betrekking tot de beleidsaspecten van onderhavige taak is primair de verantwoordelijkheid van OCW en/of de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed.

- d. Bevoegdheden IOE* De inspecteurs van de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed ontlenen hun toezichtbevoegdheden aan de Erfgoedwet. Zij zijn opsporingsbevoegd op basis van het Besluit Buitengewoon Opsporingsambtenaar Erfgoedinspectie 2018.

6. Uitvoering

- a. Werkwijze* Uitgangspunt voor het douanetoezicht is risicobeheersing. Dat houdt in dat de Douane zich met name richt op de risicovolle goederenzendingen.
- De Douane maakt gebruik van uiteenlopende vormen van toezicht. Voor de taak van deze bijlage kunnen relevant zijn:
- modernisering Douanetoezicht, gebaseerd op afspraken met het bedrijfsleven;
 - controles van de aangiften;
 - fysieke controles van goederen.
- Jaarlijks stelt de Douane voor de taak van deze bijlage een uitvoeringsplan op. OCW en/of de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed leveren beleidsprioriteiten en risico-indicaties aan ten behoeve van dit plan. Het plan is gebaseerd op risicoanalyse. In het uitvoeringsplan wordt het douanetoezicht uitgewerkt voor de relevante douaneprocessen. Dit plan wordt besproken met OCW en/of de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed.
- b. Afgifte uitvoervergunningen* Schriftelijke aanvragen door of namens de exporteur tot afgifte van een uitvoervergunning voor cultuurgoederen worden in behandeling genomen door de CDIU. Alvorens op een aanvraag te beslissen, legt de CDIU de aanvraag ter beoordeling voor aan de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed.
- c. Afhandeling onregelmatigheden* Als de Douane een onregelmatigheid vermoedt, geeft zij de goederen niet vrij om de aangegeven bestemming te volgen en wordt, via de vraagbaak Cultuurgoederen, contact opgenomen met de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed. De Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed neemt een beslissing over de afhandeling van de onregelmatigheid. Wordt de zaak ter afhandeling overgedragen aan de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed, dan maakt de Douane voor de overdracht een proces-verbaal van bevindingen/van overdracht op.
- d. Douane-laboratorium* Het douanelaboratorium heeft geen taak in de uitvoering van deze bijlage.
- e. Douane-voorschrift* De Douane beschrijft in overleg met de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed in het Handboek VGEM, voorschrift Cultuurgoederen, op welke wijze de Douane uitvoering geeft aan de taak, of taken. De Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed draagt zorg voor de nodige afstemming met OCW.

7. Planning, rapportage en evaluatie

- a. *Doelstellingen en prioritering* Jaarlijks stelt de Douane de omvang van het toezicht vast voor de taak van deze bijlage en verwerkt dit in het Handhavingsplan Douane. Als gelet op de totaliteit van douanetaken in dit plan en de daarbinnen te stellen uitvoeringsprioriteiten wordt verwacht dat de voorgenomen handhavingsinspanning voor de taak van deze bijlage niet of niet volledig kan worden uitgevoerd, wordt dit besproken met OCW en/of de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed.
- b. *Rapportage en evaluatie* De Douane en OCW (Beleidsmatig) en/of de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (operationeel) bespreken jaarlijks of de afspraken in deze bijlage nog actueel en toereikend zijn en of er wensen en/of knelpunten in de samenwerking met betrekking tot de uitvoering van deze taak zijn. Indien nodig vindt actualisering van de bijlage plaats.

De Douane draagt zorg voor de rapportage aan OCW en de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed over haar activiteiten met betrekking tot de taak van deze bijlage. Aan de hand van het uitgevoerde toezicht en de geconstateerde onregelmatigheden wordt het resultaat van de activiteiten in dit jaarlijkse overleg besproken. Als het overleg daartoe aanleiding geeft, kunnen de jaarlijkse afspraken bijgesteld worden.

8. Informatie-uitwisseling

- a. *Informatie-uitwisseling* Informatie-uitwisseling tussen Douane, OCW en de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed is mogelijk volgens de afspraken die in de Bijlage 'Incidenteel Leveringsverzoek Gegevens en Spontane Gegevensverstrekking', d.d. 24 mei 2018, bij het convenant zijn vastgelegd. Laatstgenoemde bijlage wordt in hoofdstuk 2, paragraaf 1, uitgebreid met de reikwijdte van Verordening (EU) 2019/880 in een nieuwe sub "6. Om te voorkomen dat cultuurgoederen binnen de Unie worden gebracht die zijn genoemd in deel A van de bijlage bij Verordening 2019/880 en die die in strijd met de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van het land waar de cultuurgoederen zijn ontdekt of vervaardigd, buiten het grondgebied van dat land zijn gebracht." Laatstgenoemde bijlage wordt in hoofdstuk 2, paragraaf 2, sub 1, gewijzigd tot "Erfgoedwet, hoofdstukken 4 en 6."
- b. *Juridisch* Bij doelgebonden informatie-uitwisseling, zoals bedoeld onder a, verstrekken de algemeen directeur Douane, in zijn hoedanigheid van inspecteur als bedoeld in artikel 1:3, lid 1 onderdeel c Adw, en de door hem gemandateerde ambtenaren met gebruikmaking van de in artikel 1:33, lid 3 Adw gegeven bevoegdheid, op verzoek gegevens voor zover deze noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het bepaalde bij of krachtens de in artikel 1:1 Adw bedoelde regelingen dan wel voor de uitvoering van het bepaalde bij of krachtens die wet, aan de in deze bijlage genoemde organisatie(s).

9. Scholing en helpdesk

- a. *Opleiding en scholing* De Douane is verantwoordelijk voor de inzet van gekwalificeerd personeel voor de uitvoering van de taken die voortvloeien uit deze bijlage. OCW en/of Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed leveren desgevraagd steun bij de opleiding van vraagbaken Cultuurgoederen en douanemedewerkers op het gebied van de controle op de naleving van de regelgeving inzake cultuurgoederen die onder de Erfgoedwet vallen.

- b. *Helpdesk-functie* Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed: de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed vervult de (tweedelijns) helpdeskfunctie voor (de vraagbaken Cultuurgoederen van) de Douane. De Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed draagt er zorg voor dat de Douane beschikt over actuele contactgegevens van haar contactpersonen.
Douane: De Vraagbaak Cultuurgoederen heeft de (eerstelijns) helpdeskfunctie binnen de Douane en voor de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed. De Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed ontvangt periodiek een actuele lijst met namen van vraagbaken Cultuurgoederen en hun contactgegevens.
Afspraken over het functioneren van de help-deskfuncties worden vastgelegd in het Handboek VGEM, voorschift Cultuurgoederen.

10. Overleg, coördinatie en beheer

- a. *Overleg* Ten minste eenmaal per jaar vindt beleidsoverleg plaats tussen OCW, de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed en de Douane over de uitvoering van de taken van deze bijlage en het functioneren van de samenwerking volgens deze bijlage en het uitvoeringsplan Cultuurgoederen.
- b. *Coördinatie en beheer van deze bijlage* Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap:
Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed.
Douane:
Landelijk kantoor, afdeling Handhavingsbeleid.

11. Publicatie in de Staatscourant

Van de inwerkingtreding van deze bijlage wordt melding gemaakt in de Staatscourant.

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend,

Op 24 februari 2023, te Den Haag

Op 24 februari 2023, te Rotterdam

Namens de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Namens de Staatssecretaris van Financiën,

de plaatsvervangend directeur van de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed

de directeur Douane/Handhavingsbeleid en internationale aangelegenheden,

dhr. drs. H.M. Martijnse

dhr. A.B.W. Kooij MPM